

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

УДК 792.2/.5.071.2.028.071.5(045)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-4>**Людмила КУДРИЧ,***orcid.org/0000-0003-1319-5874*

доцент,

завідувач кафедри музично-драматичного театру

Харківської державної академії культури

(Харків, Україна) *lanarich@ukr.net***СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ АКТОРІВ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ**

Кафедра музично-драматичного театру Харківської державної академії культури є єдиною кафедрою з виховання акторів театру саме музично-драматичного напрямку в Україні. Підкреслено, що актуальність теми дослідження базується на власному практичному досвіді спочатку як завідувача кафедри естрадного та народного співу ХДАК (20 років) так і наразі зараз завідувачем кафедри музично-драматичного театру ХДАК.

Висвітлено особливості процесу навчання по підготовці акторів музично-драматичного театру. Визначено, що для формування актора музичного напрямку першочерговим завданням є створення свого стилю-іміджу, а на основі його вже має будуватися робота над пошуком власного акторського амплуа. Виявлено з яких саме завдань складається формування свого творчого акторського стилю. На власному викладацькому досвіді визначено способи та методи з допомогою яких можна досягти бажаного результату зі здобувачами кафедри музично-драматичного театру, які готуються стати акторами музичних спектаклів, акцентуація в яких відбувається переважно на голосових можливостях виконавців.

Розглянуто перспективу розвитку кафедри естрадного та народного співу ХДАК, яка готує якісних естрадних вокалістів, акцентується, що з подібною вокальною підготовкою на базі кафедри музично-драматичного театру розширюються можливості здобувача до актора музично-драматичного театру, формуючи перехід від співу до більш досконалої форми самовираження, що відображається в майстерності актора музично-драматичного театру, адже саме завдяки досконалому володінню голосовим апаратом (вокальні прийоми, певна манера виконання, тембральний окрас голосу) треба формувати акторське втілення в музично-драматичному театрі при постановці таких музичних вистав як мюзикл та рок-опера, адже специфіка цих спектаклів базується саме на співаючих акторах, що бездоганно володіють вокальним мистецтвом.

Ключові слова: музично-драматичний театр, актор музично-драматичного театру, естрадний артист, стиль-імідж, амплуа, харизма.

Lyudmila KUDRICH,*orcid.org/0000-0003-1319-5874*

Associate Professor,

Head of Department of Musical and Dramatic Theater

Kharkiv State Academy of Culture

(Kharkiv, Ukraine) *lanarich@ukr.net***SPECIFICS OF TEACHING ACTORS OF MUSIC AND DRAMA THEATRE**

The subject of teaching actors of music and drama theatre is relevant, both in terms of growth and development of newly founded KhDAK's Music and Drama Theatre Department, and the general task of producing highly qualified professionals in this field. The goal of the article lies in furthering methods of cultivating development of their performance in creative roles, which is, undoubtedly, a key aspect in forming their creative identities - without which it is impossible to realise oneself fully as a professional actor of music and drama theatre.

The article outlines specific aspects of the teaching process in the field of music and drama theatre, and most efficient methods of such. Perspectives for further development of KhDAK Folk and Pop music Department, which already produces highly qualified pop singers, in terms of broadening their vocal skills through qualitative teaching in Music and Drama Theatre Department, which would allow the transition to a more refined form of self-expression (a mastery of Music and Drama Theatre field) were investigated.

Importance of research in this topic is underlined by the fact that above mentioned Music and Drama Theatre Department is currently the only one in Ukraine. Thus, for the modern society it is of utmost importance to analyse ways of improving the situation and to create a professional actor of modern music and drama theatre. Results of this study can be useful for pop singers and music and drama theatre actors in refining their professional skills, as well as for studying history and theory of vocal art, and understanding important directions of development for the field of music and drama theatre.

In music and drama theatres of Ukraine vocalo-scenical act of the actors should be formed according to the principles of the art of drama. Main areas of interest in that respect are facial expressions, dance, vocal and scenical movement. Text of the main act should be accented by means of form, lighting, actor's image and uncovered natural talent. Work on an actor of music and drama theatre starts with a vocal education, and gradually transforms into grander theatrical forms, uncovering capabilities of an individual artist in terms of vocal, act and choreography. Methods of teaching a pop singer or a music and drama theatre actor should include focus in individual creative talents of each student, which should be a starting point in forming personal style and image on beginner stages of education. Next creative aspect lies in forming actor's individual act, which needs to be a key moment in their education.

Key words: music and drama theatre, actor of music and drama theatre, pop singer, image and style, personal act, charisma.

Актуальність теми дослідження. Робота з підготовки актора музично-драматичного театру є актуальним завданням для розвитку як зокрема самої нової започаткованої кафедри музично-драматичного театру ХДАК, так і для виховання у межах цієї кафедри високопрофесійних фахівців означеного напрямку.

Постановка проблеми. Ступінь важливості дослідження у напрямку підготовки актора музично-драматичного театру обґрунтовується тим, що кафедра музично-драматичного театру є наразі єдиною в Україні по вихованню цієї профільної кваліфікації. Саме тому і є важливим для сучасного суспільства проаналізувати шляхи вдосконалення та створити професійного актора музично-драматичного театру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узгалянюючи досвід публікацій з підготовки акторів музично-драматичного напрямку, виявилось дуже мало матеріалів, на які можна спиратися досліджуючи цей процес профільно. Є праці науковців, що розглядають окремо роботу з естрадним співаком (Кишакевич, 2021), з академічним вокалістом (Добронравова, Шевченко, 2017). Праця С. Муравіцької присвячена синтезу академічного та естрадного вокалу (Муравіцька, 2022), та окремо розглядається особливість співу акторів драми (Бень, 2012). Також, профільно досліджується виховання й професійне становлення здобувачів спеціалізації «Актор драматичного театру та кіно» (Борис, Февральова, 2022). Існують праці, що вивчають створення стилі-іміджу естрадними артистами (Верещака, 2014), (Манько, 2017). У англійській публікації С. Манько вивчає як трансформується імідж жінок співачок в історичному контексті (Манько, 2022), але бракує досліджень, що вивчають специфіку виховання акторів музично-драматичного театру. То ж, означена проблематика потребує детального вивчення.

Метою статті є пошук розвитку актора музично-драматичного театру та шляхи удосконалення його творчого амплуа, що є, безумовно, головними аспектами у формуванні креативної особистості здобувачів цієї спеціальності, а саме без визна-

чення творчого амплуа не складається високо-професійний актор музично-драматичного театру.

Виклад основного матеріалу. Оскільки на даний час посилюється увага до нових естрадних жанрів, а поняття естрада охоплює розважальний, багатожанровий, видовищний вид мистецтва для широкого загалу, належність до конкретного жанру естради залежить від засобів вираження, якими користується виконавець під час виступу на сцені. Якщо ж розглянути сутність сценічного мистецтва, то на нашу думку це будь-яка форма вираження, яка потребує того чи іншого виду мистецтва, представленого на сцені (театр, пісня, танець).

Широкий спектр сценічних засобів виразності є безумовно складовою естрадного мистецтва. Таким чином естрадний номер представляє собою синтетичне мистецьке явище, в якому визначальним є короткометражність, видовищність та динамічність. Отже, сценічне мистецтво і є тим видом художньої творчості, в якій образне відображення досягається через сценічну дію, а артисти естрадного жанру називаються естрадними артистами. Здебільшого дане визначення естрадного артиста асоціюється із «зірками» естради. Оскільки головним чинником естради є безпосередня взаємодія артиста з глядачем, варто відзначити, що естрадне мистецтво базується на сучасному матеріалі згідно вимог публіки.

Стосовно арсеналу жанрів естради, то можна умовно розділити їх на чотири групи: 1. Оригінальний розмовний напрям естради; 2. Музичний напрям (вокальний, пісенний); 3. Інструментально-оркестровий напрям; 4. Хореографічний. Якщо ж класифікувати різновиди естради за місцем втілення, то можна запропонувати наступні варіанти: 1. Концертна естрада (різножанрові виступи на концертних майданчиках), 2. театральна естрада, 3. святкова естрада, 4. телевізійна естрада.

На основі вищезазначеного, можна простежити, що артист естради, співак за своїм призначенням відноситься саме до сценічного мистецтва. Одним з жанрів естради є музичний вокальний жанр (пісня). Естрада ж від театру відрізняється

іншим художнім відображенням життя та формою існування. Але, якщо в театрі головне вистава, то в естраді – центром є номер. Але вся естрада як мистецьке шоу має свою внутрішню структуру на яку впливають історичні і соціальні фактори. Так, якщо естрадний співак є переважно концертним виконавцем, то актор музично-драматичного театру має більш широкий спектр вираження в сценічному мистецтві.

Головним чинником у формуванні артиста, а саме естрадного співака – є визначення зі своїм творчим стилем та безпосереднє формування цього стилю в тісній єдності з власним іміджем. Тобто поєднання стилю та іміджу – це головна мета для естрадного артиста, яка полягає в застосуванні знань та умінь набутих в навчальному процесі, при підключенні до цього титанічної самостійної роботи, яка допомагає пошуку досягнення означеної мети. Знайти свій стиль-імідж означає: по-перше – знайти своє бачення творчого образу, по-друге вміти втілити його у власному доробку.

Оскільки імідж – це те, що на сцені сприймається оточенням, його можна ще охарактеризувати як вплив на людей, які знаходяться по той бік сцени. Безумовно саме імідж є відображенням внутрішнього стану актора через маску, яку естрадний виконавець та актор музично-драматичного театру на себе вдягає. Отже, коли зовнішність співпадає з внутрішнім станом артиста, тоді виходить цілісний образ, а виконавець відчуває себе впевнено та переконливо. Також, варто наголосити на тому, що образ створений з допомогою іміджу є штучним та відтворюється у свідомості й підсвідомості суспільства з допомогою психологічного впливу та засобів масової комунікації. Це образ, який має обов'язкові характеристики, що впливають на оточення. Він завжди повинен мати емоційне забарвлення, так як покликаний впливати на слухача з боку емоційно-психологічного напрямку з метою популяризації артиста. Існують декілька різновидів іміджу: габітарний імідж (до нього відносяться одяг, макіяж, аксесуари); кінетичний імідж (жести, рухи, міміка); звуковий імідж (діапазон, дикція, інтонація) (Болотова, Ляшенко, Агаларова, 2021: 22).

Не можна не згадати окрім сценічного ще й позасценічний імідж. Прикладом цього є історія життя виконавця на різних шоу-програмах. Все, що відноситься до характеристики «поп-зірки», будується на порушенні законів повсякденності. До цих законів можна віднести карнавальний настрій і веселощі. Потрапляючи в світ шоу-бізнесу, «зірки» беруть собі цікавий псевдонім, задля того, щоб він запрацював в новому контексті.

Адже від нього також багато залежить у сприйнятті виконавця масовою аудиторією. Таким чином, в новому вигаданому світі, все створюється по новому від псевдоніму та біографії до особистих уподобань.

У формуванні виконавця важливим є напрацювання навичок для презентації власного образу. Окрім цього артист повинен мати вплив на свою аудиторію. Потрібно вчитися працювати із ЗМІ та колегами по сцені. Від задоволення потреб публіки залежить і корегування та формування іміджу. Головними аспектами тут є увага про артиста згідно вимог глядача, очікування від нього того, що бажає аудиторія. Наступним етапом у формуванні іміджу є розробка стратегії просування артиста. Для цього виконавець має активно виступати на громадських заходах та фестивалях. На цьому етапі велике значення для підтримки іміджу мають соціальні мережі, зокрема професійні блоги. До просування власного образу має бути проведена велика робота з пресою про життя артиста. Для утримання іміджу важлива його динамічність, оскільки мають постійно виникати цікаві події в житті виконавця.

Узагальнюючи інформацію про імідж, варто наголосити, що це складний компонент, в якому переплітаються дві складові артиста – зовнішній імідж та внутрішній. Зовнішній імідж складається з: образу, одягу, міміки, жестів, гриму. Внутрішній же образ впливає на сприйняття артиста публікою. До нього можна віднести: харизму, проникливість, чуттєвість. Це все націлено на вміння справляти враження на публіку. Тож, імідж артиста є безпосереднім інструментом, який допомагає донести творчий «месідж» до свідомості аудиторії.

Таким чином, імідж – це публічне явище, яке формується за допомогою засобів масової інформації. Емоційне забарвлення образу може формуватися завдяки іміджмейкеру, або завдяки творчому задуму самого артиста. Отже, найважливішим компонентом іміджу є образ, що відтворюється артистом і який цікавий його аудиторії.

Харизма є ще одним головним компонентом іміджу актора музично-драматичного театру. Адже, завдяки ньому артист може швидко завоювати увагу аудиторії. Головні риси харизми проявляються в наступних якостях артиста: позитиві, оптимізмі, щирості в емоційному плані, самовіддачі та ін. Варто відзначити, що харизматичний артист не обов'язково має бути саме позитивним героєм.

Харизматичним артист може бути частіше від природи, але безумовно ці якості можна і напрацювати. Для цього в собі варто виховувати як позитивний настрій, щирість, усміхненість,

почуття гумору, впевненість в собі, кмітливість та креативність. Якщо аудиторія вважає актора музично-драматичного театру дійсно харизматичним, це говорить про те, що публіці артист подобається і вона йому вірить.

Мій особистий викладацький шлях (23 роки) базується на багаторічній праці на посаді завідувача кафедри естрадного співу ХДАК і за 2023-2024 навчальний рік, ставши завідувачем кафедри музично-драматичного театру ХДАК, я поступово прийшла до висновку, що розширивши можливість естрадного співака, можна виховати якісного різнопрофільного актора музично-драматичного театру.

За час роботи на кафедрі естрадного співу беззупинно проводилася робота над головною метою у становленні естрадного виконавця – над пошуком та удосконаленням стилю-іміджу артиста естради. Існує два напрямки в цій роботі. Перший – пошук свого стилю-іміджу відносно можливостей здобувача на основі авторського репертуару. Мається на увазі свій репертуар та власна манера виконання. Другий – пошуки стилю-іміджу відносно голосових можливостей та створення власної голосової манери що застосовується в пісенних кавер-версіях творів. Варто відзначити, що другий варіант є більш задіяним і краще відповідає вимогам широкого загалу. Тобто це артисти, що переважно виступають на клубних сценах. Головним у їх формуванні є розвинутий голос, який є сильним, насиченим, технічним і самодостатнім. Саме він і виводить артиста на виконавську манеру в інтерпретації кавер-версій різноманітних хітів. Але таким артистам не складно створити і власний репертуар та перейти до авторських композицій. Стосовно акторів музично-драматичного театру, ця основа дозволяє їм більш пластично вживатися в різні ролі, формуючи необхідний спектр різних барв голосу в залежності від потрібного образу.

В моєму творчому доробку є такі яскраві приклади випускників:

з перших випусків – це Артем Верещака, який маючи потужний сформований голос з легкістю справлявся з роботою в рок-опері Світлани Манько «Монах», додаючи свого характеру та власного бачення головного героя в цьому творі. На даний момент Артем працює у своєму творчому стилі з кавер-версіями різноманітних хітів в живому виконанні з гуртом «Орбіс бенд». Хоча будь-яка з ролей музично-драматичного театру може бути ним успішно втілена завдяки його бездоганному володінню голосу і креативному мисленню. Варто зауважити, що при голосовому стилю-іміджу, не є головним іміджева сторона зі сценічного руху,

акторської майстерності чи міміки, гриму та жестів. Головне, що звукова атмосфера заповнює всі ніші сценічного іміджу і відбудовує свій впевнений досконалий образ у творчому просторі.

До найяскравіших артистів в моїй практиці відноситься й Сашко Порядинський – переможець X-фактору в Україні. Саме якісний голос співака формує свою публіку та образ. При роботі з власним репертуаром, який включає авторські твори і відомі кавери інших авторів, перемагає завжди кавер-версія відомої композиції. Хоча в репертуарі Олександра Порядинського є досягнення і в виконанні авторської пісні. А саме це композиція, що була представлена артистом для національного відбору на Євробачення. Але складнощі з високохудожнім репертуаром не дають виконавцю повного самовираження, адже він ще досить молодий і творчий пошук в авторському репертуарі триває.

До цієї кагорти артистів можна віднести і Олега Рудича. Який має високопрофесійний голос і який також вдало приймав участь у постановці рок-опери Світлани Манько. Олег сам собі обрав найближчу за духом рок-стилістику в поєднанні з енергетичним окрасом голосу. В результаті це допомагає йому сформувати свій не перевершений стиль рок-співака з високою голосовою технікою. Таким чином, пошуки саме голосового стилю-іміджу є найактуальнішими на наш час і вони задовольняють потреби публіки в повному обсязі.

Отже, хоча імідж та стиль артиста, це зовсім різні поняття, але тим паче вони є дуже близькими. Мати свій стиль – означає майстерно підкреслити свої переваги в повній мірі та одночасно завуалювати недоліки. Таким чином, стиль – це сутність артиста відносно його творчого доробку. Мається на увазі музичний стиль та його інтерпретація і для майбутніх акторів музично-драматичного театру це є тією базою, на яку можна спиратися у театральній співацькій практиці.

Важливим в роботі над стилем є особливе вміння володіти пошуком своєї винятковості та відображення свого «я» в музичному напрямку. Варто визначитися з поняттям музичного стилю та його місцем у відбудові свого творчого образу артистом естради. Музичний стиль залежить від засобів та прийомів при художньому вираженні та відображає естетичні вподобання різних прошарків населення певної епохи або творчого напрямку. Для визначення зі своїм стилем в музиці варто бути обізнаним в різновидах музичних стилів, особливо для акторів музично-драматичного театру.

В першу чергу треба усвідомити які музичні ознаки характеризують кожен стиль сучасної

естрадної музики. Не усвідомивши принципи розвитку та поєднання всіх стилів між собою, не можна підходити до визначення власного музичного стилю.

Здійснення спроб у відтворенні свого бачення тієї чи іншої музики та певного образу, потрібно розпочинати тільки після досконалого оволодіння співоцькою технікою. Далі, варто спробувати поекспериментувати в інших стилістичних напрямках, задіявши матеріал народної музики, ретро, рок чи джазову музику, оскільки манера в музично-драматичному театрі може бути різною згідно до ролі і сенсового навантаження. Дуже корисною в цьому пошуку є робота з концертмейстером. Також, для розвитку артиста важливим компонентом є виконання авторського репертуару, у межах якого визначається схильність співака до того чи іншого стилістичного напрямку музики.

Як правило в період творчого пошуку і виконання авторських творів, у здобувача вже сформувалося зацікавлення до якогось конкретного улюбленого музичного стилю, як рок, джаз, фолк, фанк, чи до певних комбінацій різних стилів (джаз-рок, фолк-рок і багато інших комбінацій).

Варто розглянути сім головних стилів естрадної музики. Найпопулярнішим з них є поп-музика. Він легкий для сприйняття, має не складний ритм та гармонію. Цей стиль найлегший для виконання. Наступний стиль – блюз, що має витоки з Латинської Америки та Африки. Головними компонентами тут є імпровізація з особливою гармонічною основою. В свою чергу блюз став підґрунтям для джазу. Стиль реп-музики виник в 70-х роках на Ямайці. Його особливістю є речитативність та ритмічність. Все це наповнюється змістом та емоціями. R and B поділяється на класичний та сучасний. Основою класичного є блюз зі складною ритмікою, енергійністю та вібрата на довгих нотах. Далі цей стиль перейшов у найбільш сучасний комерційний напрям contemporary. Цей стиль поєднує різні елементи поп, диско та хіп-хопу з основою танцювальності та розважальності. Фанк виник на противагу R and B у 60-х роках. Для нього характерним є пульсуючий синкопований бас і короткі вокальні фрази з вигуками. Для реггі характерним є помірний та розслаблений темп, але можливе й більш рухливе виконання з акцентом в акомпанементі на другу та четверту долю. Хіп-хоп розвинувся з фанку. Він має характерний акцентований ритм та речитатив поверх ритмічних ліній ударних інструментів та басу. Часто співакам початківцям складно виконувати композиції в деяких стилях. Але кожен має опанувати та розвинути стиль, який йому є найближчим.

Отже, авторські твори естрадним артистам зручніше виконувати саме в близькому, зрозумілому і звичному для них стилістичному напрямку. Коли співаки вже освоїли стилістику при виконанні вже відомих творів, можна приступати до втілення власних композицій і творчих експериментів на цьому вже напрацьованому стилістичному підґрунті.

Таким чином, відчуття музичного стилю спочатку треба старанно відпрацювати, освоївши певні прийоми, притаманні обраному стилю, а потім поглибити його вдаючись до експериментів в межах обраної музичної стилістики.

Але для актора музично-драматичного театру мало оволодіти різними вокальними стилістиками і сформувавши певний стиль-імідж, а важливо ще й розібратися зі специфікою амплуа в театрі. Амплуа можна розглянути як низку схожих за характером ролей, які зазвичай пропонуються актору відносно його природних і фізичних даних. Хоча бувають і виключення з правил. Задля того, щоб відкорегувати відповідність до певного амплуа, варто звертатися до іміджу та стилю. Адже, при формуванні актора та його творчості, амплуа з іміджем тісно пов'язані. Якщо амплуа можна визначити по-перше за фактурою артиста, то по-друге, його можна зформувати і за фізичними якостями при створенні бажаного іміджу.

Так, якщо актор низького зросту та не досконалої статури, має високий голос, це нібито відповідає комічному персонажу, але можна не прив'язуватися до таких стереотипів і потрібно вчитися створювати з допомогою потрібного іміджу якусь конкретну роль. Для актора музично-драматичного театру щоб відповідати певному амплуа важливо займатися розвитком голосових можливостей та працювати над відчуттям музики, адже амплуа актора музично-драматичного театру спирається переважно на музичну складову твору. Саме відповідність голосу та володіння певними стилями й манерами і має бути вирішальним у виборі співака-актора на певну роль.

Висновки Для актора музично-драматичного театру стиль та манера виконання можуть бути різними залежно від ролі, епохи та стилю музики, але в будь-якій манері має відчуватися задушевність та драматичність, має спостерігатися психологічна правда та змістовність.

Отже, важливими компонентами виховання актора музично-драматичного театру є вокальні здібності в поєднанні з мовною майстерністю. Важливим є вільне застосування тембральних можливостей і всього голосового діапазону. Важливим компонентом для створення сценічного образу є і грим, адже для ролі необхідно змінити обличчя і створити певний характерний образ.

Отже, саме за амплуа формуються типові ролі схожі за характерними рисами. Це може надавати переконливості образу але обмежувати акторські можливості. Через це варто проводити роботу над власною творчою манерою та її вдосконаленням. То ж, визначення близького іміджу та амплуа є важливим в підготовці фахівця музично-сценічного мистецтва.

Особлива увага для підготовки актора музично-драматичного театру націлена на пошуки нових форм сценічної виразності, котрі спираються на вокальну та акторську майстерності. Вокально-сценічний образ акторів у музично-драматичних театрах України має будуватися згідно законів драми, але акцентуація має розподілятися рівномірно на пластику, танок, міміку, вокал.

Дослідивши методи підготовки естрадного співака та актора музично-драматичного театру

та втілюючи їх в навчальний процес, не можна не використовувати власних творчих можливостей кожного здобувача. Саме це і є відправною точкою у формуванні особистого стилю-іміджу на початковому етапі навчання. А наступний творчий аспект полягає у формуванні акторського амплуа, що і повинно стати ключовим моментом у підготовці актора музично-драматичного театру. А послідовний шлях до цього передбачає: 1. вдосконалення голосу, 2. визначення власного музичного стилю, 3. володіння акторською майстерністю, 4. розвиток хореографічної майстерності.

Таким чином робота з актором музично-драматичного театру починається зі здобувачем у класі вокалу і поступово, в процесі навчання трансформується до більш крупних театральних форм, розширюючи можливості артиста як вокальні, так і акторські та хореографічні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бень Г. Особливості співу акторів драми. Вісник львівського університету. Серія: Мистецтвознавство. 2012. Вип. 11. 111-116.
2. Болотова В. О., Ляшенко Н. О., Агаларова К. А. Іміджологія. Навчальне видання НТУ ХПІ. 2021. 150.
3. Борис І. О., Февральова С. В. Системна проблема виховання й професійного становлення студентів спеціалізації «Актор драматичного театру та кіно» в закладі вищої освіти. Культура України. 2022. 78. 53-59.
4. Верещака А. О. Формування іміджу естрадного виконавця. Культура України. 2014. Вип. 46. 283-289.
5. Добронравова С. А., Шевченко В. В. Сутність та значення академічного сольного виконання в українській музичній культурі. Вісник КНУКіМ, Серія «Мистецтвознавство». 2017. (37). 183-196.
6. Кишакевич С. В. Деякі аспекти навчання естрадного співу за методиками зарубіжних вокальних педагогів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2021. Вип. 80 том 1. 124-128.
7. Манько С. Б. Створення стилю-іміджу артиста в контексті сучасної масової культури (на прикладі українських естрадних виконавців). Культура України. 2017. Вип. 56. 170-180.
8. Муравіцька С. С. Синтез академічного та естрадного вокалу у методико-педагогічному контексті. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2022. № 1. 174-179.
9. Manko S. Women musicians from the Middle Ages to the present: The transformation of the image. Amazonia Investiga : revista. 2022. Vol. 11. Is. 55, 105-111.

REFERENCES

1. Ben G. (2012). Osoblyvosti spivu aktoriv dramy. [Peculiarities of the singing of drama actors] Visnyk lvivskoho universytetu. Serii: Mystetstvoznavstvo. - Bulletin of Lviv University. Series: Art History, 11, 111-116. [in Ukrainian].
2. Bolotova V. O., Lyashenko, N. O., Agalarova, K. A. (2021). Imidzholohiia [Imageology] Navchalne vydannia NTU KhPI. - Educational edition of NTU KhPI. 150. [in Ukrainian].
3. Borys I. O., Fevralova, S. V. (2022). Systemna problema vykhovannia y profesiinoho stanovlennia studentiv spetsializatsii «Aktor dramatychnoho teatru ta kino» v zakladi vyshchoi osvity. [Systematic problem of education and professional formation of students specializing in «Drama theater and cinema» in a higher education institution] Culture of Ukraine. - Kultura Ukrainy, 78, 53-59. [in Ukrainian].
4. Vereshchaka A. O. (2014). Formuvannia imidzhu estradnoho vykonavtsia. [Formation of the image of a pop artist] Kultura Ukrainy. - Culture of Ukraine, 46. 283-289. [in Ukrainian].
5. Dobronravova S. A., Shevchenko V. V. (2017). Sutnist ta znachennia akademichnoho solnoho vykonannia v ukrainskii muzychnii kulturi. [The essence and significance of academic solo performance in Ukrainian musical culture] Visnyk KNUKiM, Serii «Mystetstvoznavstvo». - Bulletin of KNUKiM, Series «Art Studies», (37). 183-196. [in Ukrainian].
6. Kishakevich S. V. (2021). Deiaki aspekty navchannia estradnoho spivu za metodykamy zarubizhnykh vokalnykh pedahohiv. [Some aspects of teaching pop singing according to the methods of foreign vocal teachers] Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. - Scientific journal of M.P. Drahomanov NPU, 80 volume 1, 124-128. [in Ukrainian].
7. Manko S. B. (2017). Stvorennia styliu-imidzhu artysta v konteksti suchasnoi masovoi kultury (na prykladi ukrainskykh estradnykh vykonavtsiv). [Creating an artist's style-image in the context of modern mass culture (using the example of Ukrainian pop artists)] Kultura Ukrainy. - Culture of Ukraine, 56. 170-180. [in Ukrainian].
8. Muravitska S. S. (2022). Syntez akademichnoho ta estradnoho vokalu u metodyko-pedahohichnomu konteksti. [Synthesis of academic and pop vocals in a methodological and pedagogical context] Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv : nauk. Zhurnal. - Bulletin of the National Academy of Managers of Culture and Arts: Science. Magazine, 1. 174-179. [in Ukrainian].
9. Manko S. (2022). Women musicians from the Middle Ages to the present: The transformation of the image. Amazonia Investiga : revista, 11, Is. 55, 105-111.